

Trondheim, 23.03.2021

Deres referanse: 19/1563

Høring - forenkling av regelverket om utøvelsen av fisket

Det vises til høring - forenkling av regelverket for utøvelsen av fisket av 09.02.2021 med svarfrist 23. mars, 2021. Sjømatbedriftene inngir med dette sitt høringssvar.

Innledning:

Fiskeridirektoratet (Fdir) henviser til rapport fra *Arbeidsgruppe for forenkling av regelverket for utøvelsen av fisket*. Rapporten ble sendt på høring 29. januar, 2019. Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) har i brev av 21. september, 2020 bedt Fdir om å sende enkelte materielle sider ved forslaget til ny forskrift på ny høring. Bakgrunnen for dette er først og fremst tiden som har gått siden forskriftsforslagene sist var på høring. I tillegg har Regelrådet pekt på at enkelte materielle sider ved forskriftsforslaget ikke er tilstrekkelig utredet.

I dette høringsnotatet omhandles følgende:

1. Klargjøring av reglene om samfiske i de pelagiske fiskeriene
2. Bifangst ved fiske med småmasket trål
3. Forslag til regler om stuingsplan
4. Rapportering ved fiske med faststående redskaper

Sjømatbedriftenes overordnede vurdering:

Sjømatbedriftene merker seg at denne høringen skal være en forenkling av FOR-2004-12-22-1878 - forskrift om utøvelse av fisket i sjøen (utøvelsesforskriften). Sjømatbedriftene mener det generelt er et behov for forenkling av regelverket innenfor fiskeriene. Hensikten med forenkling er å gjøre regelverket klart og forutsigbart slik at det ikke oppstår usikkerhet eller misforståelser for næringsaktørene. Sjømatbedriftene ser at forenklingene i dette høringsforslaget i stor grad forenkler forvaltningen av regelverket for myndighetene, men at det derimot vanskeliggjør anvendelsen av regelverket for næringsaktørene.

Sjømatbedriftene mener det er særdeles viktig at det som fremstår som ekstra belastende for aktørene, er grundig utredet på forhånd. I tilknytning til fartøyene som blir direkte berørt av dette, vil landindustrien kunne bli kraftig berørt av forslagene. Som kjent er landindustrien avhengig av så jevn og stabil tilgang på råstoff som mulig. Aktørene er nødt til å forholde seg til en del naturlige begrensninger. Ytterligere begrensninger på råstoffleverandørene kan imidlertid medføre situasjoner hvor råstoffet ikke blir hentet på land. Dette kan i sin tur være svært alvorlig for de som er avhengig av råstoffet.

Sjømatbedriftenes vurdering følger fortløpende avslutningsvis etter de respektive tema.

Samfiske i de pelagiske fiskeriene

NFD har bedt Fdir om å vurdere å klargjøre kravet om at begge kvotefartøy må være til stede og ha en aktiv rolle under utøvelsen av samfiske i de pelagiske fiskeriene, (i det følgende omtalt som tilstedeværelse- og aktivitetskravet). Bakgrunnen for dette er at tilstedeværelse- og aktivitetskravet har blitt utfordret i rettssystemet den senere tid.

Med samfiske i pelagiske fiskerier menes adgangen to fartøy har til å samarbeide om notkast for låssetting av fangst. Samfiske i pelagiske fiskerier er i dag regulert i utøvelsesforskriften kapittel Vb. Ved utøvelse av samfiske kan den låssatte fangsten kvoteavregnes på ett eller begge fartøyene i samfiskelaget.

Kvoteutnyttelsesprinsippet innebærer at fartøy bare kan fiske og lande én kvote av det enkelte fiskeslag innenfor reguleringsåret. Det er en naturlig konsekvens av at fiskerilovgivningen bygger på

et kvote- og tillatelsessystem hvor både fiskeritillatelsen og kvoten er knyttet til det enkelte fartøy. Samfiskereglene gir den nødvendige lovhjemmelen for å gjøre unntak fra kvoteutnyttelsesprinsippet.

I utøvelsesforskrifte §§ 33i-33m er det stilt en rekke vilkår for at samfisket skal være lovlig. Et av disse vilkårene er kravet om tilstedeværelse og aktivitet fra begge notfartøyene som er påmeldt samfiskelaget. Poenget er at hvert av notfartøyene i samfiskelaget skal være utstyrt for å kunne bidra aktivt under utøvelsen av fisket.

At det gjelder et krav om at begge notfartøyene som er påmeldt i samfiskelaget må være til stede og hjelpe hverandre under fangstoperasjonen følger også av formålet bak de pelagiske samfiskereglene. Samfiskeinstituttet som et unntak fra kvoteutnyttelsesprinsippet er begrunnet i behovet for å legge til rette for at små fartøy som ikke har tilstrekkelig kapasitet til å fange og føre fangst på egen hånd, skal kunne samarbeide om å utnytte egen kvote. For notfartøy som er i stand til å fiske og levere sin egen fangst på egen hånd evt. ved hjelp av en lettboat tilhørende notfartøyet, er det ikke behov for noen samfiskeordning ut fra denne begrunnelsen. Samfisket er da i realiteten bare en effektiviseringsordning for å utnytte to kvoter på ett fartøy, i strid med intensjonen bak den pelagiske samfiskeordningen og i strid med kvote- og tillatelsessystemet som fiskerilovgivningen bygger på.

Selv om det følger av de gjeldende samfiskebestemmelsen at det gjelder et krav om tilstedeværelse og aktivitet fra begge notfartøyene i samfiskelaget under utøvelsen av samfisket, ønsker Fdir å konkretisere og uttømmende angi i bestemmelsen hva som skal til for at aktivitetskravet er oppfylt. Fdir presiserer at den foreslåtte forskriftsendringen ikke er ment å innebære noen endring av gjeldende rett. Fdir foreslår derfor endringer i utøvelsesforskriften § 33 i, jf. tekst markert i kursiv:

§ 33i Krav til fartøy som skal drive samfiske i pelagiske fiskeri

To notfartøy under 15 meter største lengde kan samarbeide om gjennomføringen av notkast og låssetting av fangst av norsk vårgytende sild, makrell og sild i Nordsjøen og Skagerrak. Dette gjelder uten hinder av bestemmelser om kvoteutnyttelse og overføring av fangst mellom fartøy. *Begge notfartøyene må være til stede under hele samfisket. Samfisket er avsluttet når fangsten er låssatt, dvs. sikret i pose/lås. Ved direktepumping fra not er samfisket avsluttet når fangsten er tatt opp av føringsfartøyet og sluttseddel er signert. Ved samføring av låssatt fangst må begge notfartøyene være tilstede til fangsten er tatt om bord i det fartøyet som skal føre fangsten. Begge notfartøyene i samfiskelaget må delta aktivt under selve fangstoperasjonen, enten ved å sette not, ved å slepe fartøyet som setter not eller ved å sikre fangst i pose/lås.*

Sjømatbedriftenes vurdering:

Sjømatbedriftene mener det kan være fordelaktig med en klargjøring av kravene til samfisket i utøvelsesforskriften. Dette med bakgrunn i kvoteutnyttelsesprinsippet og samfiskeordningen som et unntak fra det. I tillegg, har man i den senere tid rettslig prøving av kravene til samfiskeordningen. Sjømatbedriftene mener det må være et reelt behov for samfiske, og vi mener at en klargjøring av kravene til samfiske vil bidra til å underbygge dette.

Sjømatbedriftene støtter Fiskeridirektoratets forslag om klargjøring av regelverket rundt samfiske.

Bifangst ved småmasket trål

I henhold til utøvelsesforskriften § 37 er det ved fiske med småmasket trål tillatt å ha inntil 20 % bifangst av torsk, hyse og sei. I tillegg er det tillatt å ha bifangst av nærmere angitte arter. Ved fiske etter tobis er det tillatt å ha inntil 10 % bifangst av andre arter.

Bifangst ved fiske etter vassild er regulert i utøvelsesforskriften § 37 fjerde, femte og sjette ledd og innebærer at fartøy som fisker etter vassild har adgang til å ha inntil 5 % bifangst av uer og inntil 10 % bifangst av torsk, hyse og sei til sammen i de enkelte fangster og ved landing.

På bakgrunn av arbeidsgruppens rapport har Fdir foreslått endringer i adgang til å ha bifangst av andre arter ved fiske med småmasket trål. Forslaget innebærer for det første en samordning av reglene for fiske med småmasket trål etter industrifiskeartene kolmule, øyepål og tobis. Forslaget medfører at tillatt bifangst av andre arter ved fisket etter øyepål og kolmule reduseres til 10 %.

Videre er det foreslått at tillatt bifangst ved fiske etter vassild samles i én bestemmelse, og at det i dette fisket samlet skal være tillatt å ha inntil 5 % bifangst av andre arter.

Småmasket trål er et ikke-selektivt redskap, og det har vært knyttet stor usikkerhet til artssammensetningen av fisk som er blitt landet til industriformål. Dette gjelder så vel i internasjonalt farvann som i Norges økonomiske sone. Bifangst av konsumfisk er i hovedsak sei og en mindre andel av andre arter. Både Fdir og Kystvakten har i lengre tid registrert innslag av sei som er blandet i fangstene av øyepål og kolmule, selv om det gjelder et oppmalingsforbud mot arter som torsk, hyse og sei. Det må her merkes at det er et generelt oppmalingsforbud, men salgslaget har anledning til å

dispensere fra dette forbudet iht. utøvelsesforskriften § 49 andre ledd. Etter det Sjømatbedriftene erfarer, blir det ofte gitt slike dispensasjoner.

Det finnes ikke sikre tall på hvor mye sei og andre arter som tas som bifangst i disse fiskeriene. Fdir har undersøkt artssammensetning og lengdefordeling i fisket med småmasket trål etter målantene øyepål og kolmule. Funnene viser betydelige feilføringer på sluttseddel. Men det har imidlertid ikke lyktes å gjennomføre en kvantifisering av bifangst som går uregistrert til oppmaling med tilnærming som Fdir hittil har benyttet seg av.

Sjømatbedriftenes vurdering:

Sjømatbedriftene oppfatter dette forslaget som en kraftig innsnevring i adgang til tillatt bifangst i fisket med småmasket trål. Vi mener dette kan medføre alvorlige konsekvenser for fartøy og tilknyttet landindustri. Vi merker oss at det er kommentert i arbeidsgrupperapporten at en slik endring vil kunne oppleves som en «betydelig innstramming». Sjømatbedriftene stiller seg derfor kritisk til forslaget og mener det bør utredes nærmere. Sjømatbedriftene mener det er viktig å belyse hvilke konsekvenser en slik innstramming kan ha for fartøy og tilknyttet landindustri.

Subsidiært mener Sjømatbedriftene at en lavere reduksjon av bifangstprosenten kan prøves for å se hvilke konsekvenser det får, før man eventuelt setter ned bifangstprosenten ytterligere.

Sjømatbedriftene går imot forslaget om redusering av bifangstprosenten ved fisket med småmasket trål.

Forslag til regler om stuingsplan

Arbeidsgruppen foreslo i sin rapport at det fastsettes en ny bestemmelse som pålegger fartøy med en samlet lagringskapasitet på 500 m³ og som oppbevarer fisk i frossen tilstand å føre en stuingsplan. Bakgrunnen for forslaget er at det i det norske regelverket i dag ikke er et krav om at fartøyene skal føre oversikter over hvor de enkelte artene/produktene er stuet om bord. Kystvakten har ved flere anledninger etterlyst et slikt krav. Tilgjengelige stuingsplaner vil lette Kystvaktens kontroll av fangst om bord i fartøyene.

Det er blitt påpekt at fartøy som palleterer fangsten om bord neppe vil ha problemer med å etterleve kravet, men for mindre fartøy vil det bli arbeidskrevende å lage en slik oversikt.

Et betydelig antall fiskefartøy operer utelukkende til/fra utenlandske havner. Kystvakten er derfor den eneste kontrollmyndigheten for disse fartøyene. Den største utfordringen med denne typen kontroller er, og har alltid vært, å estimere kvantum i lasterom. Kystvakten har derfor lenge etterlyst et pålegg om stuingsplan for en mer effektiv kontroll på sjøen. Dette vil også i de fleste tilfeller medføre redusert tidsbruk, og dermed mindre belastning for fartøyene som blir kontrollert. Forslaget om stuingsplan omfatter store havgående fartøy. Disse fartøyene har i nærmere 20 år vært underlagt tilsvarende regelverk ved fiske i internasjonalt farvann og i andre lands soner i Nordatlanten. Gjeldende forslag innebærer kun å «tegne et kart» over hvor de enkelte deler av fangsten er oppbevart. Det vil fremdeles være adgang til å fylle rommet fortløpende for å sikre nødvendig stabilitet om bord i fartøyet. Fdir kan ikke se at et krav om stuingsplan vil være særlig byrdefullt sett opp mot gevinsten i form av en mer effektiv kontroll. Fdir opprettholder derfor forslaget om plikt til å føre stuingsplan slik det fremgår av arbeidsgruppens rapport.

Sjømatbedriftenes vurdering:

Sjømatbedriftene oppfatter det som at flere fartøy har vært underlagt tilsvarende regelverk ved fiske i internasjonalt farvann og i andre lands soner i Nordatlanten i nærmere 20 år. En stuingsplan vil være et verktøy som forhåpentligvis letter og effektiviserer kontrollen om bord – dette vil være en fordel for både Kystvakten og fartøyet. Det er å forvente at det kan bli noe arbeid med en stuingsplan. Sjømatbedriftene mener at fartøyene ikke skal pålegges unødvendige oppgaver som kan være tidkrevende og ellers gå på bekostning av andre mer viktige oppgaver. Samtidig ser Sjømatbedriftene på dette som et forslag som til syvende og sist også kan være positivt for fartøyet, selv om det må nedlegges arbeid i en stuingsplan om bord. Under de forutsetningene som forslaget stiller, mener Sjømatbedriftene at dette kan være en akseptabel plikt for fartøyene å fylle. Det presiseres her at det da skal gjelde for fartøy med samlet lastekapasitet over 500 m³ og som oppbevarer fisk i frossen tilstand. Samt at det innebærer å «tegne et kart», hvorpå man fremdeles kan fylle rommet fortløpende. For eldre fartøy som fryser i blokk, kan det være noe mer utfordrende å føre stuingsplan sett mot fartøy som palleterer. En stuingsplan på fartøy som fryser i blokk, vil ha et noe lavere detaljnivå enn fartøy som palleterer. Eksempelvis skal det være gjennomførbart å angi omtrentlig hvor mye som finnes i hver rad, tidspunkt for start og avslutning på hver rad. Sammenholdt med fangst dagbok vil det kunne gi en bedre oversikt for bl.a. Kystvakt enn hva tilfellet er i dag.

Sjømatbedriftene støtter Fiskeridirektoratets forslag om regler om stuingsplan for fartøy med samlet lasteromskapasitet over 500 m³ som oppbevarer fisken i frossen tilstand.

Rapportering ved fiske med faststående redskap

I 2007 ble det innført plikt til å rapportere til Kystvaksentralen ved setting og opphaling av garn ved fiske etter blåkveite og breiflabb. For å redusere faren for redskapskollisjoner ble rapporteringsplikten i 2012 utvidet til å omfatte en generell plikt til å rapportere om setting og haling av redskap ved fiske med faststående redskap og fløyline utenfor fire nautiske mil fra grunnlinje nord for 62°N.

Arbeidsgruppen har i sin rapport foreslått atplikten til å rapportere ved høsting med faststående redskap utvides til også å gjelde utenfor grunnlinjene sør for 62°N, unntatt i Skagerrak. Nord for 62°N er det foreslått at rapporteringsplikten utvides til å gjelde i området utenfor fjordlinjene. Arbeidsgruppen har også foreslått at alle fartøy som høster kongekrabbe skal være omfattet av rapporteringsplikten uavhengig av hvor fangsten foregår.

Begrunnelsen for arbeidsgruppens forslag er at det tidvis er stor aktivitet også i de områdene som ikke omfattes av rapporteringsplikten i dag, og en utvidelse av kravet vil redusere faren for redskapskollisjoner ytterligere. Et utvidet rapporteringskrav vil også kunne dokumentere fiskeriaktivitet, noe som vil være viktig i forbindelse med konkurrerende virksomheter, eksempelvis seismikk. Videre vil rapportering av setting og haling avgjøre kontrollen med kravene til røkting av redskap mer effektiv.

Det er nå vedtatt at alle fiskefartøy vil være underlagt krav om elektronisk rapportering fra og med 1. juli 2023. Dette omfatter også i utgangspunktet krav om registrering og rapportering av hver enkelt fangstoperasjon, herunder opplysninger om hvor fangstoperasjonen påbegynnes og avsluttes, samt redskapets posisjon og tid i sjøen. Imidlertid er det besluttet at håndhevelsen av dette kravet vil bli utsatt for garn- og linefartøy. Når reglene om elektronisk rapportering er implementert fullt ut for alle fartøy, vil gjeldende rapporteringsordning ved fiske med faststående redskap kunne fases ut.

Innmelding av redskap etter gjeldende bestemmelse i utøvelsesforskriften § 30 skjer i all hovedsak pr. telefon. Det innebærer et betydelig manuelt arbeid for Kystvaksentralen å håndtere alle disse meldingene. Dersom rapporteringsordningen skal utvides slik som arbeidsgruppen har foreslått, vil

det være en forutsetning at innmeldingen av faststående redskap gjøres elektronisk slik at meldingene kan behandles automatisk.

Et alternativ til å iverksette håndhevelse av kravene nevnt over for alle fartøy, vil være å starte håndhevelse av kravet for fartøy som vil bli pålagt rapportering ved fiske med faststående redskap etter den nye høstingsforskriften.

Fdir ber om høringsinstansenes syn på om rapporteringsplikten ved fiske med faststående redskap bør utvides slik som foreslått av arbeidsgruppen.

Sjømatbedriftenes vurdering:

Sjømatbedriftene har merket seg flere oppslag i media om manglende etterlevelse av krav om å rapportere faststående redskap. Dette til tross for at det er en løsning som næringen selv har foreslått. Sjømatbedriftene ønsker en nærmere utredning rundt konsekvenser av krav om rapportering av faststående redskap. Vi mener dette vil gi et klarere bilde av hva som er bakgrunnen for manglende rapportering.

Selv om manglende etterlevelse ikke skal være et motiv for å fjerne eller redusere krav, mener Sjømatbedriftene at nettopp det gir et inntrykk av at kravet kan være vanskelig å etterkomme. Samtidig mener Sjømatbedriftene at det i utgangspunktet ikke bør gjøres forskjell på ulike aktører som fisker med samme type redskap.

Sjømatbedriftene støtter Fiskeridirektoratets forslag til rapportering ved fiske med faststående redskap.

Med vennlig hilsen
Sjømatbedriftene

Robert Eriksson
Administrerende Direktør

Helene Kristoffersen
Fagsjef fangstbasert industri